

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Večja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Vseslovenska stranka. — Važni trenotki na Ruskem. — Političen pregled. — Štajersko: Razno. Koroško: Razno. — Primorsko: Tržaško vprašanje. Razno. — Kranjsko: Po koncertu. Razno. Podlistek: Žena in socializem. — Kako je iskal Kozačev Janez svojo ženo po Trstu.

Vseslovenska stranka.

Pri nas je bilo v politiki kakor na dražbi. Kdor je govoril zadnji in je obljubil več, je pobil vse to, kar je govoril in predlagal njegov prednik. O kaki politični zrelosti ni bilo govora niti na eni niti na drugi strani. Masa kakor njeni voditelji so slepomišili. Ta beseda je edino pravi izraz za označenje vse slovenske politike do zdaj. Vse je slonelo na praznih besedah in težko si mislimo večjo površnost, kakor je bila obsodba herostratstva, ki nam je je podtikal ljubljanski župan Ivan Hribar. Ali je bila brezmejna jeza in sovraštvo, ki je velo iz njegovih besed, ali pa je bila skrajna nezmožnost, položaj prav spoznati in soditi. Oboje pa ga kaže kot nesposobnega za politično poglabitev.

Časi, ko so pitali slovenski prvaki svoj narod z lepo donečimi besedami, ko je bilo omejeno naše narodno življenje na čitalnice in veselice, ko se je izcimil kot naravna posledica tega najbrezmiselnjši kult in obožavanje gotovih oseb ali rodbin — vse to je za nami, in dr. Tavčar kakor Ivan Hribar sta pripoznala, da sta brez lastnega življenja, da rabita za pomladitev sebe — mladino. Pomladitve pa ne vidimo mi drugje nego v menjanju kamna s kruhom.

Kar so podajali naši prvaki svojemu ljudstvu, ni bilo drugega kot neužitna hrana. Lepa beseda in prijazna obljuba ne nasiti lačnik.

Žena in socializem.

Spisal Avguštín Bebel.

Žena v preteklosti.

(Dalje)

Dokler je živel oče, toliko časa je veljal v Rimu kot varuh svoji hčeri, tudi če se je ta omožila ali pa ji je imenoval oče še kakega drugega varuha. Ob očetovi smrti je prevzel varstvo njen najbližji moški sorodnik in najsi je bil ta še tako nesposoben za tak posel. Varuh je imel pravico pooblastiti poljubnega tretjega z istim poslom. Tako torej vidimo, da ni imela rimska žena pred postavo nobene svoje lastne moči.

Sklepanje porok je bilo različno in se je tekom let zelo izpreminjalo. Prav svečano je veljala poroka tedaj, če je bila sklenjena pred najvišjim duhovnikom ob prisotnosti najmanj desetih prič. Poročena sta jedla pri tej priliki od iste pogače, narejene iz moke, soli in vode. Torej nekaj zelo podobnega obredu prelomitve hostije pri zadnji večerji. Zakon se je sklepal na drug način zopet tako, da sta živela izvoljenec in izvoljenka eno leto pod isto streho z očetovim ali varuhovim dovoljenjem. Tretji način poroke je tako nekako medsebojno kupovanje: izvoljenca sta si menjala gotovo vsoto denarja in še drug drugemu zaobljubila, da si hočeta postati zakonska. Za Ciceronovih časov (C. je

Njih program je obstajal iz golih fraz, kot uspeh so smatrali častenje in slavljenje njih oseb. Le tako je bilo mogoče, da je postal naš narod duševno odvisen od klerikalizma, v gospodarskem oziru od tujih podjetnikov.

Vsaka posoda pa je enkrat polna. Velika socialna vprašanja, ki izpreminjajo ves družbeni red, so našla lahen odziv tudi pri nas. Napredek in omika, trgovina in industrija, in kot posledica tega neizmerno nakopičenje bogastva po eni strani, in zopet največje uboštvo po drugi — vse to utemeljuje zahtevo po izpremembi. To dejstvo je pač mogoče zamolčati nekaj časa in je zakrivati ljudstvu z umetnimi sredstvi, ali uspeh ne more biti trajen, vánj upajo kvečem zastareli prvaki, resen mož pa mora računati z dejanskimi razmerami in potrebami. Tega pa naši dosednji voditelji niso znali.

Radi ali neradi so sklicali slovenski liberalni prvaki zaupni shod v minulem mesecu. Naj se govori in misli o tem shodu kar in kolikor se hoče, nepobitna resnica je vendar-le, da je bil po svoji notranji vrednosti zelo klavern. Niti precejšnje število prisotnih ni moglo izbrisati tega utisa. Najlepše na celi prireditvi je bilo pač pripoznanje dosedanjih voditeljev, da sami ne morejo naprej. Kar smo slišali na shodu in pred njim, vse to stoji že drugje boljše in lepše povedano. Sklicali so zaupnike iz cele Kranjske in niso jim mogli povedati drugega, kakor da jim pripravijo program za jesen. Isto bi opravila kaka notica med dnevnimi vestmi slovenskih listov!

Gre pa se zdaj — vsaj tako zatrjujejo — za nekaj povsem drugega. Ustanoviti hočemo vseslovensko stranko. Tako govore in pišejo.

rojen 106 let pred Kr.) je bila ločitev zakonske zveze že nekaj navadnega, celo tako, da niso niti zahtevali, da se mora ločitev naznaniti naprej. Nova postava, takozvana 'lex Julia de adulteriis' pa je kasneje predpisovala, da se mora vsaka zakonska ločitev slovesno objaviti, in to zaradi tega, ker se je mnogokrat prigodilo, da so se izgovarjale rimske žene, ko so bile poklicane pred sodišče zaradi prešestvovanja, češ, da so se ločile od svojih soprogov. Justinjan Kristjan (rojen 527 let po Kr.) je prepovedal, da bi se zakonska ločila, tudi če gresta v samostan, ali že njegov naslednik Justinjan II. je moral preklicati to zapoved.

S stopnjajočim bogastvom in rastočo močjo Rima pa so se tudi notranje razmere zelo izpremenile. Stročega reda in običajev ni bilo več, njih mesto so zavzele grehote in razuzdanosti, ki so mejile na blaznost. Rim je bil tisto središče, od koder so se razširjala po celem tedaj znanem kulturnem svetu največja sramođejstva, nasladnost in mesna rafiniranost. Razuzdanosti so bile zlasti za cesarjevih časov, in v mnogih slučajih po največ negovane od teh, take, da si jih je moral domisliti blaznik. Može in žene so medsebojno kar tekmovali, kdo zna živeti v večjem grehu. Javnih hiš za ženske je bilo vedno več. Obenem se je nenavadno razvila pri moških grška ljubezen, iskanje zadržila pri moških. V gotovi dobi je bilo v Rimu

Ko bi sodili po slednjih dveh zgolj mehaničnih prikaznih zmožnost in delavnost narodno-naprednih voditeljev, bi jim prisodili prvo darilo. Kaj vsega že niso govorili in pisali! Zato poslušamo tudi to njih željo rehabilitacije — in stvar res ni nič drugega — mirno, kakor se spodobi ljudem, ki so „hoffähig“ šele izza zadnje izjave narodno-naprednih na zaupnem shodu v ljubljanskem Narodnem domu. Še malo dni pred shodom smo jim bili smrkovci, politični mesarji itd., 25. marca pa nam niso priznali samo politične sposobnosti, ampak nas vabijo celo na skupno delo. Slednje brez vere v nas bi bilo nezmisel.

Ali ne smemo pozabiti, da imamo opraviti več z vprašanjem o ustanovitvi vseslovenske stranke, kakor z raznimi srčnimi potrebami naših častitih nasprotnikov.

Ideja o vseslovenski stranki je že stara, ali dasi leži njena potreba na dlani, vendar ni ta misel do danes oživotvorjena, in kakor se nam zdi, je posegla po njej tudi zdaj najnesrečnejša roka. Ustanovitev vseslovenske stranke hočejo porabiti kot sredstvo za reorganizacijo, preosnovo kranjske liberalne stranke. Staro razpokano hišo hočejo nekoliko prezidati, morda jo povzdigniti celo eno nadstropje više in jo naposled lepo prebarvati. S tem pa so izpremenili samo nekaj za oči, na zunanji obliki, bistvo pa je ostalo isto. In narodno napredni se zelo zelo motijo, če mislijo, da smo si mladi in stari nasprotniki le na zunaj, in ne po bistvu, po načelih. Res, le tedaj bi nam lahko očitali herostratstvo ali kar že. Tako pa pade tako očitanje samoposebi nazaj.

število mladih mož, ki so se prostituirali, večje, kakor število ženskih prostitutk.

„Hetero so nastopile na ulicah, javnih izprehajališčih, v cirkuzu in gledališču, obdane od svojih oboževalcev in častilcev, v največji razkošnosti in pompu. Močno razgaljene so ležale na nosilih, v roki zrcalo, na sebi pa žlahtno kamenje in lesketajoče se bisere. Te pernice s heterami so prenašali zamorci, sužnji pa so delali tem javnim ženam s pahljačami prijeten veter, in cel izprevod so obdajali dečki, evnuhi in piskači na flavte; kot zadnji so stopali v takem čudnolikem obhodu pritlikavei.“

Ta razuzdanost se je v rimskem cesarstvu razširjala, da je postala nevarnost za obstoj države. Moške so posnemale tudi ženske; saj so bile dobiti, kakor poročja Seneka (rojen dve leti pred Kr.), celo ženske, ki niso štele let po konzulih, kakor je bila drugače navada, ampak po svojih sprogih, ki so si jih hitro prebirale. Prešestvo je bilo nekaj splošnega, in da se ni bilo treba zagovarjati ženam za te grehe, za katere so bile predpisane visoke kazni, so se dale — in mnogokrat najodličnejše žene iz celega Rima — zapisati v imenik javnih žen, v register prostitutk.

Vsled te razuzdanosti, dalje vsled domačih vojsk in zbiranja malih kmetij v velika posestva, je število takih, ki niso imeli niti otrok niti niso stopili v zakon, silno narastlo, tako

Drugo vprašanje je zopet, kaj poreko obmejni politiki. Šli so naši na ustanovitev vseslovenske stranke, obljubili so jo, in niti enega niso čuli izmed obmejnih Slovencev. Najstrožje bi bilo obsojati le-te, če bi se upirali ideji; ali ni se čuditi, če se upro svrhi kranjskih liberalnih, ki so pokazali jasno in točno, da jim je vseslovenstvo le sredstvo za svojo samoohranilo.

Vseslovenska stranka pa mora sloneti na čem drugem kakor na golih besedah. Boj proti klerikalizmu in brezmejni demagogiji dr. Šusteršiča mora biti vse drugačen kakor v golem sklicevanju na naprednost, boj proti vladi in tujcu mora temeljiti na čem drugem kakor v ponovnem trkanju na narodnost. Naprednost in narodnost sta dve abstraktni stvari, ali ljudstvo ne pozna pojmov, ampak konkretnosti.

Mislijo, da jim reši vso stvar tajnik, ki si ga hočejo posebej najeti. Iztaknili so, da imajo tudi socialno-demokratske stranke svoje tajnike, in ker občudujejo pri socialistih njih organizacijo, zato jih žele posnemati. Ali tudi tu so dostopni samo zunanostim: obstoj in procvit socialne demokracije vidijo v njenih tajnikih, prezro pa njena osnovna načela.

Vseslovenska stranka je sicer nujno potrebna, predpogoj za slovensko politično življenje, ali kar so oskrunili liberalci pri nas idejo svobode in prostosti — na isti poti so zdaj z Vseslovenstvom. Njih zgodovina ubije vsako veliko idejo.

Objektivus.

Važni trenutki na Ruskem.

Na Ruskem se vrše zdaj volitve v državno zbornico, v d u m o. Obnašanje različnih strank ob tej priliki je popolnoma mirno. Volitev se vdeležujejo skoro vse, izjemo delajo le socialisti revolucionarji. Ti so volili nekje poslancem gluhonemca, drugje dimnik svoje tovarne, nekateri zopet psa. Utemeljevali so to s tem, da bodo stroški za take poslance mnogo manjši, večjih pa na pragu bankrota se nahajajoča država naj ne more utrpeti. Ponajveč pa socialisti revolucionarji bojkotirajo volitev v d u m o t. j. se je sploh ne vdeležo.

Kolikor nam je znan že sedaj izid volitev, so dobili večino ustavni demokratje. Ti so nekaka liberalna stranka (absolutno ne pomešati s slovenskimi liberalci!), ki ima v svojem programu edino socialno-demokratske ideje. Vendar so miroljubni in mnenja, da izvedejo vse socialne reforme mirnim putem, brez revolucije. Čuditi pa se je, da so postavili kmetje povsem neodvisne kandidate iz svoje srede. Kandidatov, ki jih je postavila vlada, niso volili. Le tu in

da se je v najkrajšem času število rimskih državljanov in plemenitnikov nenavadno skrčilo. Zato je izdal 16 let pred Kristom cesar Avgust takomenovano Julijevo postavo, ki je predpisovala darila in odlikovanja takim, ki so imeli mnogo otrok, nasprotno zopet kazni tistim rimskim državljanom in patricijem, ki se niso poženili. Kdor je imel kaj otrok, je dobil povsodi prednost pred tistim, ki jih ni imel nič. Samci niso smeli sprejemati nobene druge dedščine razen po svojih najbližjih sorodnikih. Taki, ki so bili sicer oženjeni, a niso imeli nič otrok, so smeli vzeti žase od dedščine le polovico, ostalo je pripadalo državi. Ženska, ki so jo obsodili zakonolomstva, je morala odstopiti del svoje dote prevaranemu soprogu. To pa so možje kmalu izkoriščali. Poročili so se vsled tega, ker so spekulirali pri tem na nezvestobo svojih žen. Otdod Plutarhov izrek: Rimljani se ne oženijo, da bi dobili dedičev, ampak dedščino.

Kasneje so Julijevo postavo še precej poostriili. Tiberij je ukazal, da se ne sme nobena žena, katere oče, stari oče ali soprog je ali je bil rimski vitez, ponujati za denar. Zakonske žene, ki so se dale zapisati med prostitutke, je vse izgnati iz Italije kot prešestnice. Za moške seve niso veljale take postavbe. Kakor poroča nadalje Juvenal, ni bilo v njegovem času (dobrih 50 let pred Kr.) zastrupljenje soprogov po svojih ženah nič nenavadnega. (Dalje prih.)

tam je prodril kak nazadnjak. Ruski kmetje so v glavnem socialisti (ne socialni demokratje!), bolje rečeno komunisti, ki hočejo, da se razdeli svet, ki ga ima danes graščak, med kmete. Osem socialistov, ki so do zdaj voljeni v d u m o, so volili vse kmetje. Zgodilo se je torej nekaj, kar se nam zdi docela neverjetno.

Vprašanje o dumi, bo li ta imela kak resen vpliv ali ne, je zelo kočljivo. Plehanov, eden najzmernejših politikov Rusije — imenovali bi ga socialno-demokratskega idealista — je pisal pred nekoliko dnevi, da je smatrati d u m o kot etapo, kot stopnjo pribojevanja ljudskih pravic. Primerjal je d u m o s francosko revolucijo in izvajal, da je naravna pot razvoja, kakor je bila v Franciji in Nemčiji, vzlic dume — revolucija.

Najbolj nevarno pa je za Rusijo denarno vprašanje. Vojska z Japonsko, večni notranji nemiri, slaba uprava, poverjenja in podobno — vse to je izkopal tla nekaj tako bogati in močni državi, ki je veljala svojčas evropskim vladarjem kot vzor države. Rusija ima danes mnogo milijard (1 milijarda = 1000 milijonov) dolga, njeni izdatki so vedno večji, dohodki pa redno manjši, vzlic temu da znašajo n. pr. direktni davki 358 milijonov kron, indirektni 1293 milijonov kron na leto itd. Vseh dohodkov je imela Rusija v minulem letu okrog 4062 milijonov kron, izdatkov pa 4150 milijonov. Bilanca pa je seve gotovo mnogo ugodneje zapisana, kakor je v resnici.

Da si pomagajo ruski vladni krogi iz te velike denarne zadrege, so sklenili najeti zopet novo posojilo v znesku 3120 milijonov kron. Slavni pisatelj Maksim Gorjkij je izdal plamteč protest proti temu, da bi dale tuje države ruski kaj posojila, ker podpirajo s tem tisti absolutizem, ki mori in zapira, kar žeja in hrepeni po svobodi. Dvomljivo je seveda, ali bo imel ta poziv slovitega moža kaj uspeha, kajti že so na potu ruski posredovalci, da se pogode z bankami različnih držav, da priskrbe ogromno posojilo. Nemčija, ki je do sedaj vedno in rada podpirala rusko financio, se je zdaj uprla in noče podpisati nobene svote novega ruskega dolga. Zato pa je tembolj čudno, da sprejmejo avstrijski denarni zavodi 384 milijonov kron tega dolga, in to tembolj, ker se zgodi zdaj prvič, da podpiše tudi Avstrija Rusiji kaj denarja.

Ali pa reši ta novi neizmerni dolg rusko vlado pred gospodarskim propadom, je zelo dvoumljivo, kajti že same obresti za ves dolg ji požro vsako leto na stotine milijonov, poleg tega pa mora vrniti tekom petih let starih dolgov za okroglo svoto 2750 milijonov kron. Kam pelje vse to?

Kako je iskal Kozacev Janez svojo ženo po Trstu.

Kratkočasna povest iz kmetskega življenja. Spisal H. Bistričan. (Konec.)

„Kaj, po nosu me poznaš? Saj imam ravno tacega kakor kdo drug“, pravi Janez in kakor da bi samemu sebi ne hotel prav verjeti, se potipa za nos, če morda vendarle ni na njem kakega posebnega znamenja.

„Vedve sta čarovnici, da bosta vedeli, samemu zlodeju sta zapisani, zato tudi vesta, da mi je ime Janez. Kar nič več opravkov nočem imeti z vama.“ To rekši odkoraka naš Janez naprej, trdno prepričan, da sta obe dekleti v zvezi s samim zlodejem. Kmalu nato mu priteče nasproti majhen bosopet fantič. Zvedavo začne ogledovati našega Janeza, ki je moško korakal po cesti, se vedno oziral na levo in desno in stiskal pod pazduho svoj neizmerni dežnik. Janez obstoji in nagovori dečka: „Čuješ mali? Si morda videl pred tednom dni tod kje mojo Katro? Veš, precej velika ženska je in na glavi ima rdečkasto ruto. Če mi poveš, dobiš groš.“

Deček je razumel samo besedico groš. Vedel je sicer, da želi tuji mož nekaj pozvedeti, ni pa vedel kaj, ker ni razumel slovenščine. Nemo je stal pred Janezom in mu zrl v njegove oči. Janez ponovi svoje vprašanje še en-

Duma, gibanje med kmeti, denarno vprašanje — vse to so stvari, ki bodo zahtevale v kratkem času odločnega odgovora. Tako vemo, da bomo še priče velikih dogodkov na vzhodu.

Niže Avstrijska.

(Pogajanja zaradi volilne reforme.) Gauč se je vrnil iz Karlovič varov, kamor je šel lečit svoj bolni želodec, na Dunaj, da vodi pogajanja zaradi volilne reforme. Pogajanja z različnimi strankami se prično te dni.

(Socialni demokrati.) Na Dunaju so imeli nižeavstrijski socialni demokratje svoj deželni strankarski shod, na katerem so zlasti povdarjali, da je uspeh z volilno reformo največ njih zasluga in da hočejo nastopiti napram vsem njenim nasprotnikom z najskrajnejšimi sredstvi. Tudi pred splošnim štrajkom se ne vstrašijo. Obenem so zahtevali le enoletno naseljenost volilcev v istem okraju.

Šlezija.

(Shod nemških županov.) Nemški župani iz Šlezije so imeli v Tropavi velik sestanek, na katerem so se izrekli proti volilni reformi, češ da dobe Nemci premalo mandatov. Socialni demokratje pa so priredili takoj nato deset protishodov, kjer v posebni resoluciji ostro obsojajo nemške župane iz Šlezije in njih mrznjo do volilne reforme.

Hrvatska.

(Ban — odlikovan.) Hrvatski ban Pejačević je dobil red železne krone prvega razreda z opustitvijo običajne takse. Kaj pomeni to visoko odlikovanje, je zagonetka vsem krogom.

(Tiranina Hrvatskem.) Madžarska vlada zapleni dan za dnevom po več hrvatskih listov. Vsak list, ki razkrinka njeno tiranstvo, zapade cenzuri. Razmere kakor na Turškem!

(Štrajk.) Zidarji, tesarji in dninarji v Oseku so pričeli štrajkati. Dosedaj niso še predložili nobenih zahtev. Vedejo se popolnoma mirno.

Ogrska.

(Kmetjska stranka.) Madžarska socialna kmetjska stranka je imela minule dni svoj kongres. Na sestanku je bilo zastopanih 105 občin. Razmotrivali so o vprašanju, kako bi bilo povzdigniti kmetski stan.

(Kralj pride v Pešto!) Za majnik so napovedane Madžarom velike sijajnosti. Novo zbornico, ki se snide na ponedeljek 21. maja, otvori sam kralj. S tem pa je združenih še cela vrsta drugih slavnosti na kraljevem dvoru v Budapešti.

(Proti Slovakom.) Iz škofijskega semenišča v Ostrogonu (ob Donavi) so izključili

krat. Ko mu odgovori mali deček nekaj po italijanski, odpre Janez svoja usta na stežaj.

„Da bi te zlodej, glej, to je pa vendar od sile, kar se vidi v Trstu. Tak majhen pobič, ki še v šolo ne hodi, pa ti govori italijanski, kakor bi muhe klatil. Že v letih sem, a pisati in brati vendar ne znam, ta mala spaka pa ti govori že italijanski.“

Deček se je nekoliko zbal te nerazumljive mu besede govorečega moža, zato se je odmaknil nekaj korakov nazaj. A obrnil se je tudi Janez za njim, ali ta mu spači obraz in zbeži.

„Zlodej, še norčeval se boš zdaj?! Jaz ti že pokažem!“ in res se spusti Janez za dečkom, vihte po zraku ogromni dežnik. Tu pa pride policaj in zagradi kričečega Janeza za roko.

„Le počasi, mož, kaj pa imate?“ ga ogovori policaj v slovenskem jeziku. „Tega ne smete delati, sicer pojdete v zapor!“

„Kaj, jaz v zapor? Njega primi, ti oficir“, pravi Janez policaju, meneč, da ima pred seboj cesarskega častnika. „Ta spak me je tako razjezil, da bi mi kar ušesa privil, ko bi mi prišel v pest.“

„Potem bi romali v zapor“, pravi policaj. „Kaj, jaz bi šel v zapor? Tudi ne, če prideta dva taka oficirja, kakor si ti.“

„Mož, le tiho, sicer vas peljem na magistrat, in drugič nisem jaz nikak oficir, ampak

tehnično podprt in obširno utemeljen. Kanal bi meril 512 km in bi zasledoval smer južne železnice (dolžina te od Dunaja do Trsta znaša 563 km). Stroški bi narasli z luko v Barkovljah vred na 560 milijonov K in bi se po mnenju te družbe vsled nizke voznine tovorov pokrili prav kmalu. Dasi tudi pa premaga današnja tehnika že menda vse ovire, in so na IX. kongresu v Düsseldorfu (mednarodna zveza plovstvenih kongresov) že skoro popolnoma rešili vprašanje o obvladanju višin, vendar je skoro utopija, na kar računa ta projekt; kanal naj bi se povspel enkrat celo 950 m visoko (na Severniku) in drugič v višino 640 m (na Krasu)! Ladje naj bi dvigovale posebne priprave, katerih bi bilo treba skupno najmanj 138. Tunelov bi bilo v celoti ravno 22, ki bi reprezentirali dolžino 9320 m. Šla pa naj bi tudi ta vodna pot sredi slovenskih dežel, mimo Maribora (290 m nadmorska višina), Ponkve (300 m), Celja, Zidanega mosta in Ljubljane.

(Konec prih.)

Samomor finančnega svetnika. V Trstu je skočil iz prvega nadstropja 74letni finančni svetnik Ant. de Pita iz Benetk in ostal na mestu mrtev z razbito črepinjo. Vzrok neznan.

Nepoštena poštarja. V Miramaru pri Trstu sta sleparila zakonska Tišina že več let pri poštarstvih vsakoletnih obračunih. Tako sta si pridobila že blizu 9000 kron. Stvar bi se za oba dobro izšla, da ju niso zdaj razkrinkali. Oba sta bila oddana v zapor.

Deset mesecev težke ječe je dobil sedemdesetletni Čepak iz Trsta, ker je sunil svojo ženo, s katero je živel prej 36 let v zakonu, z nabrušenim nožem večkrat v hrbet, tako da je bila sedemdesetletna žena v smrtni nevarnosti. Mož se je nad svojo ženo vsled tega tako razjezil, ker se je ločila od njega. Čepak se je udal namreč v zadnjih letih razuzdanostim, ki so bile povod neprestanim rodbinskim preprirom.

Veseli ribiči. Ribiči iz Rovinja so ujeli velikanske množice sardel. Sodijo, da so zajeli nad sedemdeset tisoč teh ribic.

Slovenci iz Afrike so poslali za Sokolski dom v Prvačini svoto 200 kron.

Zažgala se je. 65letna sorodnica goriškega trgovca s suhim cveticami Riesnerja si je po neprevidnosti zapalila obleko z lučjo, ki je stala blizu postelje. Nesrečnica je izdihnila v strašnih mukah.

Posilje. Neka štirinajstletna deklica iz dobro uro nad Opatijo ležečega Veprinaca je prinesla mleko v Opatijo. Ko se je vračala s svojim bratom domov mimo vile „Fiorentine“, kjer se nahaja stan za žide, jo je poklical ondi stanujoči židovski duhovnik, naj gre nekoliko k njemu v sobo. Nič hudega sluteč, je dekle ubogalo, brat pa je ostal zunaj in čuval mlečno posodo. Kar začuje silen krik sestre na pomaganje. Ko skoči k oknu in pogleda skozenj, vidi, da držita dva moška sestro in jo hočeta posiliti. Na njegovo vpitje so prihiteli ljudje, ki so rešili ubogega dekleta iz židovskih rok. Stvar je prišla pred sodišče.

Kranjsko.

Po koncertu.*

Narodno-napredni poslanci, ki niso bili sposobni, pridobiti si večino tekem let z bistrostjo in žilavostjo svojega uma, so si hoteli priboriti zmage venec z glasovi bobnov in činel. Da je bil ta način njih dela uspešnejši, o tem nas prepričavajo zadnji dogodki: povzročili so s svojo obstrukcijo odgodenje kranjskega deželne zbor. Dvomljiva je seveda vrednost takega boja, ker za vihtenje kravjih zvoncev in sukanje ragelj ni treba nobene duhovitosti, nobene poslanske izobrazbe. Vzlic temu pa moramo pripoznati, da niso naši narodno-napredni poslanci še nikdar tako naporno delali, kakor zdaj. Trudili so se v potu svojega obraza in zaslužili bi si priznanje in hvalo celega naroda, da ni bilo njih vedenje povzročeno po drugem čutu, kakor v prvi vrsti strah za svoje mandate. Len bogatin, sedeč na svojih zakladih, se

* Vsled pomanjkanja prostora v zadnji številki smo morali odložiti ta članek do danes.

v zadovoljnosti greje pod solncem, nenavajen dela in truda. Malomarno zre na okolu stoječe, ki se tope v želji po njegovem imetju. Ali čim poseže kdo bliže in mu skuša iztrgati njegovo last — kaj čuda, če ga preveva v tem trenutku nekaj kakor instinkt, živalski čut samoohrane.

Tudi naši liberalci niso storili drugega, kakor borili so se za to, kar imajo. Posedujejo mandate — borili so se za nje. Naroda nimajo za seboj, zato njih boj v prvi vrsti ni bil namenjen pravicam ljudstva. Ljudje, ki so vedno prezirali svoje ljudstvo, ki niso smatrali svojih poslanskih mest drugače, nego javno počaščenje, pravijo zdaj naenkrat, da so bili v službi svojega ljudstva, tistega naroda, ki jih je prej na desetletja zaman prosil, naj mu pribore vsaj drobtinico tiste pogače, ki jo pojé vsako leto vlada in njeni ljubljenci. Če pa so se ganili šele sedaj, ko so jih prijeli nasprotniki tam, kjer so najbolj občutljivi — na njih imetju — vendar ne kažejo s tem drugega, kakor to, kar trdimo gorej.

Že dejstvo, da je vlada sploh predložila tako volilno reformo, dokazuje, kako malo spoštovanja vživa naša narodno-napredna t. j. liberalna stranka na zgorej. Na tak način, kakor je storila vlada v tem slučaju, se igra samo z otrokom ali kvečem z onemoglim starcem, nikakor pa ne s stranko, ki ima v sebi kaj življenja in zaslombe v ljudstvu.

Kaj govore danes narodno-napredni voditelji? S čim se ponašajo? Borili smo se za napredno meščanstvo, vodili smo obstrukcijo v korist svojega naroda.

Vladna predloga o volilni reformi za kranjski deželni zbor zagotavlja Nemcem 11 poslancev, klerikalcem 26, liberalcem 9. Pri tej priliki se je pokazala tudi narodnost dr. Šusteršičeve stranke v taki luči, da so se morale vsakomur, kdor bi bil slep do zdaj, odpreti oči za krivega preroka dr. Šusteršiča. Mož je povdarjal še pred kratkem v državnem zboru na Dunaju, da ne gre kranjskim Nemcem niti en poslanec, zdaj pa jim je hotel dati za deželni zbor celo 11 mandatov, samo da jih dobi on 26 t. j. 10 več, kakor jih je imela njegova stranka do zdaj. Liberalci so v tem oziru toliko boljši, da bi dali Nemcem nekaj manj mandatov. Oboji, klerikalci kakor liberalci pa so za to, da se ohrani interesno zastopstvo, t. j. da se obvarujejo kurije veleposestnikov na Kranjskem.

Slednje dejstvo pa ni drugega kakor izdajstvo nad ljudstvom. Kranjskim v deželni deski vpisanim veleposestnikom ne gre niti eden poslanec. Edini nemški zastopnik je mogoč v kranjskem deželnem zboru iz kočevskega okraja. Ohranitev veleposestniške kurije je navadno zasmehovanje in žaljenje slovenskega ljudstva. Po vladnem načrtu, ki ga je hotel dr. Šusteršič sprejeti, naj dobi 8100 Slovencev na Kranjskem toliko pravic, kakor en sam nemški veleposestnik. Ravno to pa, da hočejo imeti tudi liberalci za veleposestniške volilce, če tudi bi radi število teh povišali s tem, da bi volili v to kurijo vsi tisti, ki plačujejo vsaj 200 K letnega direktne davka, svoj posebni razred, dokazujejo več kot dovolj, da oni nimajo niti smisla za ljudstvo, za demokracijo.

Naš klic pa je: proč s kurijami, kdor jih zagovarja, ne spoštuje suverenstva ljudstva. Le kdor se bori proti temu, more trditi, da dela v prid in korist svojega naroda.

Ne zanikujemo, da so bili liberalci to pot s svojo obstrukcijo na mestu, ker so nehote ubili s tem vladni načrt o veleposestniški kuriji, ali dokler se ne izreko v principu proti kurijam, dokler zagovarjajo interesno zastopstvo celo v tem smislu, da hočejo vstvariti posebno kasto za bogatine, toliko časa ima njih obstrukcija malo vrednosti in pomena za slovenski narod in njegovo svobodo.

„Slovence“ — tožen. Glasilo klerikalne stranke, „Slovenca“ je tožil dr. Tavčar. List ga je imenoval steklega psa itd. — Da je „Slovenec“ še danes, ko je dr. Tavčar že odložil odgovorno uredništvo svojega lista, še vedno pod poslansko zaščito, je naravnost nesramno. Psovati pod varstvom imunitete bi se zdelo lahko

tudi kranjskim klerikalcem pod častjo politika in stranke.

Volitve v ljubljanski občinski zastop so se vršile minule dni. Izvoljeni so vsi kandidati — in naj bi bil to kdor že — ki jih je postavil župan s svojimi somišljeniki. Protikandidatov sploh ni bilo, razen od klerikalnih in scenirane trojice v tretjem volilnem razredu, ki pa ni dobila vpoštevanja vrednega števila glasov. Udeležba pri volitvah je bila zelo slaba.

Kronična bolezen. Pri Slovenskem Narodu od četrtka se je pojavila zopet stara bolezen. Izvedenci trdijo, da je neozdravljiva.

Shod v Šiški. Na nedeljo so sklicali liberalci iz Šiške shod, na katerem so govorili o volilnih reformah. Klerikalci iz Ljubljane so poslali v Šiško čimveč svojih, ker so hoteli shod razbiti. Namera pa se jim ni posrečila. Prišel se je namreč pretep med liberalci in klerikalci, in ker so bili slednji v manjšini, so bili postavljeni na plan. Ob koncu shoda je štel član našega uredništva prisotnike; naštel jih je 91.

Volilna reforma za kranjski deželni zbor. Socialno demokratična stranka v Ljubljani je sklicala v gostilni pri Levu javen ljudski shod, na katerem je poročal sodrug E. Kristan o volilni reformi za kranjski deželni zbor. Ostro je obsojal obe stranki. Liberalci in klerikalci bi se morali držati skupno tudi zdaj tega, kar so podpisali dne 17. novembra lanskega leta. Poročevalec je predlagal naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta: „Ljudski shod, zborujoč 15. aprila 1906 na vrtu gostilne pri Levu, smatra nastop obeh strank v deželnem zboru spričo vladne osnove za volilno reformo zgrešenim. Resolucija deželne zbor z dne 15. nov. l. l., za katero ste glasovali obe stranki, pokazuje obema pot, po kateri jima je iti v vprašanju volilne reforme. (Zahtevali so namreč splošno in enako volilno pravico. Prip. ured.) Delavstvo, ki je na volilni preosnovi najbolj interesirano, pričakuje od obeh strank energično delo, da se doseže za deželni zbor volilna preosnova, ki bode kolikor največ mogoče odgovarjala zahtevi splošne in enake volilne pravice s proporcionalnim zistemom.“ — Vseh navzočih je bilo nad 200.

Prof. Schrautzer. Na ljubljanski realki poučuje med drugimi močmi tudi profesor Karl Schrautzer. Ker pa se je osnovala te dni v Ljubljani nemška učiteljska zveza za Kranjsko in Primorsko, in je bil voljen načelnikom te ravno prof. Schrautzer, je gotovo prilično, če ne naštevamo samo njegovih vrlin, ampak povemo enkrat tudi prav odkritosrežno besedo o tem velikem ljubljanskem Nemcu. Kdor bi sicer menil, da je to Karl Schrautzer že od nekdaj, bi se zelo motil. Res je sicer, da taji imenovani gospod, da zna slovenski, ali ko je bil še učencem ljubljanske realke, je skladal slovenske pesmi, nastopal po slovenskih diletantskih odrih in celo v Gradcu samem je preživel marsikatero veselo uro v slovenski družbi. Danes seveda, ker bo od tedaj kakih petnajst let, ne pozna prof. Schrautzer nobenega tistih svojih sošolcev, in če ga ogovori kdo slovenski, odmiga z ramo, češ: vas ne razumem. Ne vemo pa, ali je krivo le ljubljansko podnebje, ali pa dobra dresura: čim pride prof. Schrautzer v notranjsko Planino, se hitro domisli svoje slovensčine. Vsekakor čudna prikazen! Upajmo pa, da ne meče nekdanji Dragotin slovenskih zdravniških svedočb nič več ob katedro.

Ljubljanski Tivoli. Ljubljana ima krasne nasade. Ali že pri vhodu v Tivoli te počaka baš za velikonočne praznike velik holm peska prav sredi pota. Nekatere poti pa so nasute tako obilo, da se pogrezaš kmalu do kolen v pesku. Cestni valjarji so namreč do sedaj v Ljubljani še nepoznani. Najlepša je pot, ki pelje iz Spodnjega Rožnika proti vili Rožnik.

Nemški potniki o slovenskih trgovcih. Pred nekoliko dnevi se je vozilo z brzovlakom iz Trsta na Dunaj nekoliko nemških trgovskih potnikov. Pogovarjali so se tudi o slovenskih trgovcih. In eden je menil, da so se začeli nekateri zavedati svoje narodnosti in držati načela „svoji k svojim.“ Posebno na Štajerskem se je začelo to prebujanje. Njegov tovariš pa je zaničevalno odgovoril: „Kaj bodo napravili ti za-

robljenci gorjanski, ti slovenski psi! Kakšna je tista njih narodnost? Saj je vsak vesel, če ga nemški ogovorimo, saj misli, da je s tem počaščen. — „Kaj bodo neki naredili“, meni drugi, „kar znajo, in to je bore malo, se navedi od nas, saj še ljudje niso, dokler ne pridemo mi k njim in še sami se sramujejo govoriti svoj zarobljeni jezik“ i. t. d. Res, lepo sodijo ti nemški zagrizenci o slovenskih trgovcih. Slovenski trgovci pa naj si to dobro zapomnijo in naj se povsod, kjer le mogoče, drže načela „svoji k svojim.“ Kadar pridejo k njim nemški potniki, in ko prično s svojim „olikanim jezikom“, naj zahtevajo, da govori vsak slovenski, drugače naj mu pokaže vrata. Potem se jim bo že njihov napuh nekoliko zmanjšal!

Novozidane razvaline. Ob državni cesti v Trnovem na Notranjskem stoji dva metra visoko pričeto zidanje, kot dokaz, da je pričel zidati tu pred kakimi sedmimi leti kaplan Rudolf poslopje za konsum in hranilnico, a so mu to trnovski liberalci preprečili s tem, da so pregovorili svojega somišljenika, ob katerega njivi se je vršilo zidanje, da je vložil priziv, češ, da je zidanje za dobro ped preblizu njegove njive. Komisija in sodišče je prizivu ugodilo in kaplan Rudolf je moral prenehati z zidanjem. Stroški za to so znašali okrog 30.000 kron, a trpel jih je konsum. Zdaj pa stoje tam zidine že na leta in ne vemo, kaj bo z njimi.

Gasilno društvo v Hirski Bistrici si gradi svoj Gasilni dom. Stavba bo veljala okrog 10.000 kron in bo stala na enem najlepših prostorov v trgu. Sploh je tudi gasilno društvo pod vodstvom A. Domladiša zelo marljivo.

Novorojenec v Ljubljani. V sredo popoldne je potegnil nek rokodelski pomočnik iz Ljubljane v Ljubljani otroka, ki je bil zavrt v papir, a že mrtev. Katera mati je bila tako neusmiljena, še ni znano.

Pesek med pevke. V Ljubljani se je imel zagovarjati 15letni kmetski fant Janez Grilj, ker je vrgel na koro med mašo pesek med pevke. Fant je bil oproščen.

Iz strahu pred naborom. Nekoliko slaboumni fant Kovačič, po dom. Cvetanov iz Smerij pri Hirski Bistrici, se je usmrtil iz strahu pred naborom. Na veliki petek so ga potegnili iz vode pri Bridovčevemu mlinu.

Strašen potres. 18. t. m. zjutraj je bil v mestu San Francisco grozovit potres, izmed največjih, kar jih pomni zgodovina. Razdejavno je do malega vse mesto. Več tisoč ljudi je ubitih. Popokale so vodovodne in plinove cevi ter je vsled tega nastal grozen požar. Tudi v okolici tega mesta so hudo trpeli vsled potresa. Vest, da se je potopilo pred San Franciscom usidrano ameriško brodovje, še ni potrjena.

Naprošeni smo objaviti sledeče:

„Piščalka za abstinence, pivec in pijance.“ Ko je naše secesionistično dekadentsko-socialno-demokratsko dete zagledalo luč sveta, so mu mnogi znanci in sorodniki prorokovali kratko življenje. Toda dete je ostalo zdravo in postaja vedno bolj krepko in zdravo. Sedaj je vže prestalo otroške slabosti in dokazalo, kakšne zmožnosti da ima. Odslej se bo razvijalo še veliko lepše in postalo umno, lepo in pridno, da bo imela mati Slovenija od njega veselje in korist. Stopili smo v zvezo s poljskimi, češkimi, srbskimi, hrvaškimi, ruskimi, francoskimi, angleškimi, laškimi in vsemi najvažnejšimi nemškimi protialkoholnimi listi, društvi in predstavitelji protialkoholnega gibanja. Tako, da bomo stali popolnoma na višini toka in prinašali najbolj raznovrstne in zanimive reči. Prinašali bomo tudi slike tičočee se naše tvarine. Da je tudi naša tiskarna zmožna in voljna storiti vse, da bo naš list tudi v zunanjem oziru stal vedno na najvišji mogoči stopinji, je vže dokazala. Vsem naročnikom, zlasti iz dijaških krogov, ki povprašujejo, če bo „Piščalka“ še prinašala v prilogi Lermontova, odgovarjamo, da bo priloga še zanaprej prihajala in sicer v sledečem redu. Vže lansko leto so prišle M. J. Lermontova lirične pesmi iz zrelostne dobe, (vse brez izbire, da se lažje spozna duh in nazori največjega ruskega pesnika), dalje se prišle „Balade in

romance“ in dva zvezka „Izbranih liričnih pesmi iz mladostne dobe“. Prišli bodo trije zvezki „Izbranih liričnih pesmi iz mladostne dobe“ potem zvezek pravljic („Spominčica“ in „Pravljica za otroke“), dalje dva zvezka raznih verzov, posvečenih, poslanih, napisov, puščic itd. Potem bo prinašala „Piščalka“ M. J. Lermontova izbrane epične pesmi. Obširno in jako pohvalno oceno našega prevoda je napisal ruski vseučiliški profesor Zabolotskij, ki je zastopal Ruse pri Prešernovi slavnosti, v listu „Filologičeski Vjestnik“. Krasna povest Olge Kobilanjske „Zemlja“ se bo nadaljevala celo leto. Vsi slovenski abstinence, pivec in pijanci naj se naroče na „Piščalko“. Stane za celo leto samo 4 krone. Naročnina naj se pošilja v Celje na Zvezno tiskarno, Šilerjeve ulice 3., ali pa po

položnici. Dobili bodo sebi obilo prijetnega in podučnega berila in storili dobro delo za slovenski narod. „Piščalka“ ima edin namen — boj zoper alkoholizem, brez vsake druge tendence in barve.

Nekateri nam še niso poslali naročnine. Prosimo jih, naj store svojo dolžnost.

Upravništvo.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Stroje za poljedelstvo, in motori.

Trombe za vodo in vino, cevi vsake vrste.

Klinje in druge potrebščine se najceneje kupi v skladišču

Fran Zeman-a, Ljubljana
Poljanska cesta št. 24.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Za čas sadenja. 43 vrst krompirja za saditi, dragecene, med temi 7 najzgodnejših vrst, ponuja iz lastnega pridelka Adalbert Faragó, c. kr. dvorni založnik v Zalaegerszeg, ob železn. progi Dunajsko Novo mesto - Velika Kaniža. Obsežni cenovniki na razpolago. 2

Feller' Elsa-Fluid

Pod to znamko zavarovani Fellerjev Fluid prežene bolečine v želodecu, krče, slabosti, vzdiganje iz želodca, pomanjkanje teka, mrlične napade zasliženje itd. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic franko 5 kron. Naročila je nasloviti: E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 138 (Hrvatsko).

Samo 6 dni **Iz Havre v Newyork**

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez **Pariz in Havre v Ameriko.**

Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazelna naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesionirana potovalna pisarna **Ed. Šmarda**

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

Tri goldinarje velja poštni zaboječek brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) lepo sortiranega **toaletnega mila (odpadkov)** z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodecu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolljsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 16

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Golitkovana v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka iz portland-cementa in peska

Praktična! **Lepa!**

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

„Naš List“ **Zahtevajte**

5 kron in več zasluzka na dan!

Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi. 18

Družba pletilnih strojev za domače delavce

Tom. H. Whittick & Co.

Praga, Petrské náměstí 7—254. Budapešta, Havas utca 3—254.